

Suomalais-ruotsalaisen rajajokikomission lausunto Suomen merialuesuunnitelman tarkistuksesta

Komissio kiittää mahdollisuudesta lausua tästä asiasta. Suomen nykyinen merialuesuunnitelma hyväksyttiin vuonna 2020, mutta se on saatettava ajan tasalle nopeiden yhteiskunnallisten muutosten vuoksi, kuten merituulivoimaa talousvyöhykkeellä koskevan uuden lain (937/2024) ja EU:n kasvaneiden vihreää energiaa ja ilmastopolitiikkaa koskevien tavoitteiden (esim. European Green Deal) vuoksi. Tarkistukseen sisältyy strateginen ympäristöarviointi, johon liittyy rajat ylittävä kuuleminen.

Tässä yhteydessä komissio haluaa korostaa, että merituulivoiman kumulatiiviset ja yhteisvaikutukset on arvioitava asianmukaisesti Itämeren rajat ylittävältä kannalta. Suunnittelun tuulivoiman määrä eteläiseltä Itämereltä Pohjanlahdelle asti on otettava huomioon kumulatiivisia vaikutuksia arvioitaessa.

Syy komission kiinnostukseen tuulivoimaa kohtaan laajemmalla Itämeren alueella, vaikka se ei kuulu Ruotsin ja Suomen välisen rajajokisopimuksen (91/2010) maantieteellisen soveltamisalan piiriin, on se, että komissio tuntee vastuuta vaelluskalakannoista. Tässä yhteydessä komissio haluaa myös korostaa Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimusta ja sen 66 artiklan mukaista vastuuta anadromisista kalakannoista: Valtioiden, joissa anadromiset kannat lisääntyvät, on katsottava olevan niistä lähimmin kiinnostuneita, ja niillä on niistä päävastuu. Käytännössä Suomella ja Ruotsilla on ensisijainen vastuu Pohjanlahden jokien lohikannoista.

Rajajokisopimuksen tarkoituksessa mainitaan, että kalakantojen suojeluun ja kestäväään käyttöön on kiinnitettävä erityistä huomiota (Artikla 2. mom. 2. d.). Tornionjoen lohi on hyvä esimerkki vaelluskalalajista, joka hyödyntää laajaa aluetta vaeltaessaan eteläiselle Itämerelle ja jopa Tanskan vesille. Tässä yhteydessä on myös syytä huomata, että Tornionjoen lohi on Ruotsissa Natura 2000 -laji.

Komissio kannustaa tekemään Itämeren näkökulmasta varhaista rajat ylittävää yhteistyötä vaelluskalakantoihin kohdistuvien kumulatiivisten- ja yhteisvaikutusten arvioimiseksi, jotta vältetään vaelluskalakantoihin kohdistuvia kielteisiä seurauksia.

Lausunnon on valmisteellut komission vesi- ja ympäristöinsinööri Simja Lempinen. Komissio on hyväksynyt lausunnon sähköpostimenetelmällä 19 kesäkuuta 2025 mennessä ja lausunto on tallennettu ACTA diaarihallintajärjestelmään.

Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio